

ARTYKUŁY

Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym
PL ISSN 1643-8191, t. 78 (1)/2026, s. 137–159

<http://dx.doi.org/10.12775/KLIO.2026.006>

MAREK BIAŁOKUR^{*}
KAROLINA BIEDKA^{**}
DARIUSZ GOŁĘBIEWSKI^{***}

Tysiąclecie koronacji Bolesława Chrobrego i Mieszka II Lamberta i ich obecność w przestrzeni publicznej

The millennium of the coronation of Bolesław the Brave
and Mieszko II Lambert and their presence in the public space

Streszczenie: Artykuł przedstawia współczesne formy upamiętnienia 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego i Mieszka II Lamberta w Polsce. Na podstawie przeglądu uchwał parlamentarnych, programów instytucji kultury, materiałów informacyjnych i medialnych oraz działań promocyjnych opracowano katalog inicjatyw obecnych w przestrzeni publicznej. Obejmuje on m.in. uroczystości państwowe, w tym uroczyste Zgromadzenie Posłów i Senatorów w Gnieźnie, wydarzenia plenerowe i rekon-

---

* Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, ul. Strzelców Bytomskich 2, 45-084 Opole, mbialokur@uni.opole.pl, ORCID: 0000-0002-8475-033X.

** Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, ul. Strzelców Bytomskich 2, 45-084 Opole, karolinabiedka@interia.pl, ORCID: 0000-0002-4836-3383.

*** Instytut Śląski, ul. Piastowska 17, 45-082 Opole, Publiczne Liceum Ogólnokształcące Nr V w Opolu, ul. Generała Tadeusza Kościuszki 14, 45-062 Opole, d.gol@interia.pl, ORCID: 0000-0001-6064-4092.

strukcyjne, wystawy muzealne, konferencje naukowe, emisje monet i znaczków, murale, a także przykłady komercyjnych praktyk upamiętniania poprzez odzież, biżuterię czy okleiny taboru kolejowego. Zarysowano rolę uchwał o patronach roku jako formalnego impulsu porządkującego kalendarz rocznicowy. Artykuł proponuje wstępną typologię form upamiętnienia oraz zwraca uwagę na zróżnicowanie geograficzne i symboliczne podejmowanych praktyk. W zakończeniu wskazano kierunki dalszych badań, w tym badań sondażowych, oraz ewaluację skuteczności podejmowanych działań.

Słowa kluczowe: Bolesław Chrobry, Mieszko II Lambert, milenium koronacji, upamiętnianie, przestrzeń publiczna, patroni roku, *public history*

Abstract: This article presents contemporary forms of commemorating the millennium of the coronations of Bolesław I the Brave and Mieszko II Lambert in Poland. Drawing on a review of parliamentary resolutions, cultural institutions' programmes, informational and media materials, and promotional activities, it compiles a catalogue of initiatives present in the public sphere. These include, among others, state ceremonies such as the ceremonial Assembly of Deputies and Senators in Gniezno, open-air and re-enactment events, museum exhibitions, academic conferences, issues the minting of coins, the issue of and postage stamps, murals, as well as examples of commercial commemorative practices like clothing, jewellery, and railway rolling-stock wraps veneer. The paper outlines the role of patron of the year resolutions as a formal impulse that structures the commemorative calendar, without entering into theoretical approaches to memory politics. It proposes an initial typology of commemorative forms and indicates the geographical and symbolic diversity of the practices undertaken. The text is descriptive in character and does not include research on the impact of the celebrations on historical consciousness or identity. The conclusion identifies avenues for further research, including survey studies and evaluations of the effectiveness of the activities undertaken.

Keywords: Bolesław I the Brave, Mieszko II Lambert, millennium of the coronations, commemoration, public space, patrons of the year, public history

Wprowadzenie

W 1025 r. w państwie pierwszych Piastów rozbrzmiewały dźwięki królewskiego ceremoniału. W gnieźnieńskiej katedrze, na oczach możnych i duchowieństwa, Bolesław Chrobry, syn Mieszka I i kontynuator jego dzieła, sięgnął po koronę – symbol niezależności i pełnopraw-

nej pozycji na arenie europejskiej. Niedługo potem jego syn, Mieszko II Lambert, również dostąpił tego zaszczytu. Tysiąc lat później ich koronacje zostały uhonorowane przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, który ustanowił 2025 r. Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski. To historyczne wydarzenie, które przed wiekami stanowiło akt politycznej i symbolicznej dojrzałości państwa, dziś jest okazją do refleksji nad jego znaczeniem w świadomości historycznej Polaków.

W dostępnym na stronie portalu historycznego Dzieje.pl wywiadzie przeprowadzonym w 2019 r. z dr. hab. Michałem Łuczewskim, socjologiem, dyrektorem programowym Centrum Myśli Jana Pawła II, poruszona została kwestia znaczenia rocznic historycznych i ich wpływu na kształtowanie narodowej wspólnoty. W nawiązaniu do obchodów 1050. rocznicy chrztu Polski Łuczewski stwierdził m.in.:

Badacze pamięci mówią o „floating gap” („płynna luka”). Pamięć społeczna dotyczy, z jednej strony, okresu życia trzech ostatnich pokoleń, a z drugiej – początków wspólnoty. Między nimi jest ta dryfująca dziura niepamięci, jałowa przestrzeń, która przesuwa się razem z nastaniem kolejnych pokoleń. Źródła wspólnoty pozostają jednak cały czas żywe. [...] Od lat siedemdziesiątych XIX wieku rocznice nabierają szczególnego znaczenia. Historyk Eric Hobsbawm twierdził, że to wówczas zaczęto masowo produkować tradycje. W tym czasie państwa wspierają procesy narodotwórcze. Rocznic są ważne także dla przejścia przez kaszę dziejów, klepsydrę – od jednego ważnego momentu historii do innego kluczowego wydarzenia¹.

Jak wynika z cytowanej wypowiedzi, celebrowanie ważnych rocznic historycznych są więc zjawiskiem stosunkowo nowym, charakterystycznym dla państw i społeczeństw nowoczesnych. Wiemy jednak, że wpisują się one w proces budowania tożsamości narodowej oraz kształtowania wspólnoty polityczno-kulturowej. Często stanowią także asumpt do naukowej i publicznej debaty nad oceną poszczególnych wydarzeń i ich

---

¹ *Dr hab. M. Łuczewski: funkcją rocznic historycznych jest mobilizacja*, <https://dzieje.pl/aktualnosci/dr-hab-m-luczewski-funkcja-rocznic-historycznych-jest-mobilizacja> (dostęp: 7.07.2025).

uczestników. W tym kontekście rocznice stanowią ważne elementy polityki pamięci, mogące zarówno służyć integracji społeczeństwa wokół wspólnych wartości i narracji, jak i ujawniać różnego rodzaju kontrowersje oraz odmienne sposoby postrzegania przeszłości. Tym samym odgrywają one istotną rolę w kreowaniu zbiorowej pamięci i współczesnych wyobrażeń o wspólnotcie narodowej².

Skoro więc, jak twierdzi Michał Łuczewski, w pamięci społecznej tak silnie osadzone są początki wspólnoty, to spróbujmy przyjrzeć się, jakie miejsce obchodzona w zeszłym roku rocznica – 1000-lecia pierwszych koronacji królewskich z 1025 r. – zajmuje w przestrzeni publicznej. Interesująca nas przestrzeń publiczna jest istotnym elementem kształtowania szeroko rozumianej kultury pamięci, wpisując się równocześnie w stosunkowo młody nurt tzw. *public history*, czyli historii w przestrzeni publicznej.

Jak zauważa badaczka tego zjawiska, prof. Joanna Wojdon, pojęcie *public history* narodziło się w latach 70. XX w. w Stanach Zjednoczonych, gdzie tłumaczono je jako historię „dla ludzi, przez ludzi, z ludźmi i o ludziach [...] i przeciwstawiano ją historii akademickiej, zamykającej się coraz bardziej we własnym świecie naukowych ustaleń”³. Dziedzina ta stanowi więc interdyscyplinarne pole badań, które łączy historię z życiem społecznym, inspirując odbiorców do refleksji nad przeszłością oraz kształtując pamięć zbiorową. Jednocześnie wykracza poza tradycyjne ramy akademickie, dowodząc, że historia nie jest wyłącznie dyscypliną naukową, lecz może – a nawet powinna – pełnić istotną funkcję w przestrzeni publicznej. Jednym z kluczowych wyróżników *public history* jest jej szeroka dostępność. Obejmuje ona bowiem różnorodne działania ukierunkowane na poznanie i upowszechnianie wiedzy o wydarzeniach, zjawiskach, przede wszystkim zaś o postaciach historycznych, przy jednoczesnym wykorzystaniu środków przekazu wykraczających poza konwencjonalne narzędzia naukowe. Wśród nich można bowiem wymienić

---

² Szerzej zob. A. Głowacki et al., *Praktyki pamięci. Społeczne znaczenie rocznic historycznych w badaniach empirycznych*, Warszawa 2024.

³ J. Wojdon, *Czym jest public history?*, w: *Historia w przestrzeni publicznej*, red. J. Wojdon, Warszawa 2018, s. 11.

m.in. gry planszowe i komputerowe, memy internetowe, podcasty czy tzw. odzież patriotyczną.

Celem niniejszego opracowania jest wstępna kategoryzacja form upamiętnienia 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego i Mieszka II Lamberta widocznych w polskiej przestrzeni publicznej. Pytamy o to, jakie instytucje i podmioty stoją za poszczególnymi inicjatywami, jakie typy przekazów były dominujące, tj. państwowe, samorządowe, instytucjonalne czy oddolne, jak rozkłada się ich geografia i symbolika, a także w jaki sposób rola parlamentarnych uchwał o patronach roku wpływa na rocznicowy kalendarz. Tekst – co autorzy pragną podkreślić – ma charakter opisowy i porządkujący. Nie obejmuje natomiast badań wpływu na świadomość czy tożsamość. W artykule stosujemy robocze, operacyjne ujęcia pojęcia „polityka pamięci” jako zestawu działań i decyzji podmiotów publicznych, w tym uchwał o patronach roku, które w naszej ocenie oddziałują na upamiętnienia i wyznaczają ich kalendarz. Ponadto *public history* jako spektrum praktyk obecności historii w sferze publicznej i dla sfery publicznej zawiera zarówno działania instytucji kultury i administracji, jak i wybrane inicjatywy akademickie kierowane do szerokiej publiczności, w tym wystawy, rekonstrukcje czy programy popularyzatorskie. Takie ujęcie pozwala opisać współwystępowanie przekazów politycznych, instytucjonalnych i komercyjnych, nie przesądzając o ich skuteczności społecznej.

Materiał źródłowy artykułu składa się z uchwały Sejmu RP ustanawiającej 2025 r. Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski, programów i komunikatów instytucji kultury, oficjalnych serwisów wydarzeń rocznicowych, emisji monet Narodowego Banku Polskiego oraz ze znaczków Poczty Polskiej z wybranych materiałów promocyjno-informacyjnych, a także dokumentacji wydarzeń plenerowych i rekonstrukcyjnych. Kryteriami ich wyłonienia były przede wszystkim publiczna dostępność i weryfikowalność przekazu, zasięg ogólnopolski lub regionalny potwierdzony przez organizatora, jednoznaczne odwołanie do jubileuszu 1025. Wyłączono efemeryczne treści *stricte* prywatne i trudno weryfikowalne, w tym krótkie wpisy w mediach społecznościowych bez udokumentowanego wydarzenia. Autorzy artykułu nie prowadzili badań sondażowych ani ewaluacji wpływu, pozostawiając ten ob-

szar badawczy pracom, które zostaną podjęte po zakończeniu obchodów z całego rocznicowego roku. Naszą intencją nie było również rozstrzygnięcie o skuteczności przedstawionych upamiętnień. Dlatego też wnioski zawarte w artykule dotyczą zakresu, typologii i mapy praktyk, a nie ich oddziaływania. W zakończeniu wskazujemy kierunki dalszych badań, m.in. ilościową analizę treści i badania ankietowe.

Koronacje przez Sejm RP docenione

Uchwałą Sejmu RP z dnia 24 lipca 2024 r. Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski w Gnieźnie ustanowiono 2025 r. Sejm przyjął tę uchwałę dla uczczenia 1000-lecia koronacji pierwszych królów Polski. W tekście uchwały czytamy, że w 1025 r. w Gnieźnie Bolesław Chrobry oraz jego syn Mieszko II Lambert dostąpili królewskiej godności, co stanowiło przełomowy moment w dziejach polskiej państwowości. Zwrócili uwagę, że koronacja Bolesława Chrobrego nie była jedynie formalnym aktem, lecz wyraźnym sygnałem dla ówczesnej Europy, że młode państwo polskie osiągnęło pełną suwerenność i wkroczyło na arenę polityczną jako królestwo. Był to symboliczny finał długiego procesu kształtowania się polskiej tożsamości politycznej i kulturowej, zapoczątkowanego jeszcze za panowania Mieszka I i jego małżonki Dobrawy. Posłowie przez oddanie hołdu tym władcom przypomnieli ponadto o dziedzictwie, jakie pozostawili oni przyszłym pokoleniom. Zwrócili również uwagę, że ich koronacje nie byłyby możliwe bez wcześniejszych kluczowych wydarzeń: legendarnego założenia Gniezna przez Lecha, chrztu Polski, misji i męczeńskiej śmierci św. Wojciecha, a także historycznego zjazdu gnieźnieńskiego. Upamiętnienie 1000. rocznicy koronacji, jak czytamy w uchwale, to nie tylko gest wobec przeszłości, ale także przypomnienie, jaką rolę Polska odgrywała przez kolejne stulecia. Pamięć o początkach naszej państwowości jest zobowiązaniem wobec historii, ale i wyrazem dumy z dziedzictwa, które pozwoliło nam trwać w gronie europejskich narodów o wielowiekowej tradycji⁴.

---

⁴ Pełny tekst zob. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 lipca 2024 r. w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych

W tym miejscu odnotujemy, że 27 września 2024 r. do marszałek senatu Małgorzaty Kidawy-Błońskiej wpłynął projekt uchwały podpisany przez senatorów Marka Komorowskiego i Wojciecha Skurkiewicza, w którym zgłosili oni propozycję przyjęcia przez Senat RP uchwały ustanawiającej 2025 r. Rokiem Bolesława Chrobrego. Już na wstępie zostało podkreślone że inicjatywa ta jest ściśle związana z 1000. rocznicą koronacji Bolesława Chrobrego⁵. Projekt ten, po burzliwej dyskusji, został jednak odrzucony na 27. posiedzeniu Komisji Ustawodawczej Senatu XI kadencji w dniu 8 października 2024 r. Powodem nie były względy merytoryczne, tylko fakt, że regulamin izby przewiduje podjęcie pięciu uchwał ustanawiających przez senatorów patronów roku⁶, podczas gdy ten dotyczący Roku Bolesława Chrobrego był szóstym z kolei. Senatorowie, którzy głosowali przeciwko, zwracali uwagę, że Chrobry został już doceniony w uchwale z 24 lipca 2024 r., którą przyjął Sejm RP, a o której wspominaliśmy wcześniej.

Upamiętnianie patronatem roku przez Sejm i Senat RP – rys historyczny idei

Rozpocznijmy od przybliżenia samej idei wyłaniania patronów poszczególnych lat, w ramach której w 2025 r. zostały upamiętnione dwie pierwsze koronacje królewskie w historii Polski⁷. I tak od ponad dwóch dekad Sejm i Senat RP honorują zasłużone postaci, wydarzenia i idee, ustanawiając patronat roku w drodze uchwały. Pierwsze regulacje dotyczące

---

Królów Polski w Gnieźnie, https://orka.sejm.gov.pl/proc10.nsf/uchwaly/354_u.htm (dostęp: 25.02.2025).

⁵ Posiedzenie Komisji Ustawodawczej (nr 27) w dniu 08-10-2024, <https://www.senat.gov.pl/prace/komisje-senackie/przebieg,10646,1.html> (dostęp: 11.02.2026).

⁶ Szczegółowo na temat Regulaminu Sejmu zob. M. Białokur, T. Maresz, *O przeszłości w teraźniejszości na Wiejskiej uchwalonej, czyli rzecz o patronach roku Sejmu i Senatu RP w latach 2001–2023*, „Przegląd Sejmowy” 2025, nr 2 (187), s. 125–126.

⁷ Więcej na temat uchwał Sejmu i Senatu RP ustanawiających patronów roku w Polsce zob. *Parlamentarne uchwały okolicznościowe ustanawiające patronów roku w Polsce w latach 2000–2024*, w: M. Białokur et al., *Rok Wincentego Witosa. Historia – polityka – edukacja*, Opole 2024, s. 9–23.

tego wyróżnienia pojawiły się w 1992 r., kiedy Sejm RP wprowadził do swojego regulaminu możliwość dedykowania roku wybranej osobie lub wydarzeniu. Początkowo wnioski składano do 31 października poprzedniego roku, a Komisja Kultury i Środków Przekazu miała czas do 30 listopada na przedstawienie sprawozdania. Terminy te okazały się niewystarczające, dlatego obecnie projekty uchwał należy zgłaszać do 30 kwietnia, a komisja ma czas do 31 maja na ich rozpatrzenie. W wyjątkowych sytuacjach marszałek sejmu może dopuścić dodatkowe dwa patronaty, poza podstawowym limitem pięciu.

Podobne zasady obowiązują w Senacie RP, który regulacje dotyczące patronatu uchwalil dwa lata wcześniej, tj. w 1990 r. Projekty kierowane są do Komisji Ustawodawczej, a termin ich składania upływa 30 września. Do wniosku dołącza się ramowy program obchodów, a Komisja Ustawodawcza przedstawia sprawozdanie do 31 października. Również w Senacie RP obowiązuje limit pięciu patronatów rocznie, z możliwością wyjątkowego przedłużenia terminu składania wniosków.

Przegląd patronatów Sejmu i Senatu RP

W latach 2000–2024 Sejm RP przyjął 82 uchwały dotyczące postaci lub grup osób, 11 uchwał dotyczących wydarzeń i 7 – idei. Wśród uhonorowanych znaleźli się m.in. Stefan Wyszyński, Jan Paweł II, Józef Piłsudski, Tadeusz Kościuszko, Fryderyk Chopin, Maria Skłodowska-Curie, a także wydarzenia, jak 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości czy bitwa warszawska. Senat RP rozpoczął nadawanie patronatów pięć lat po Sejmie RP, co skutkuje mniejszą liczbą podjętych uchwał. W latach 2006–2024 senatorowie ustanowili 31 patronatów dla postaci, 6 dla wydarzeń i 17 dla idei. Wyróżnili m.in. Władysława Andersa, Maksymiliana Marię Kolbego, Władysława Raczkiewicza oraz wydarzenia, takie jak powstania śląskie.

Początkowo obie izby parlamentu rygorystycznie przestrzegały zasady uchwalania maksymalnie pięciu patronatów rocznie. Od 2016 r. Sejm RP coraz częściej wychodził poza ten limit. W niektórych latach liczba patronatów sięgała nawet dziewięciu. Senat RP natomiast nigdy nie przekroczył

regulaminowego limitu pięciu uchwał rocznie. Choć polityka często dzieli parlamentarzystów, uchwały o patronacie roku rzadko wywołują kontrowersje i zazwyczaj uzyskują szerokie poparcie. Dowodzi to, że upamiętnianie postaci i wydarzeń historycznych pozostaje jednym z elementów budowania wspólnej pamięci i tożsamości.

Tysiąclecie pierwszych koronacji. Uroczystości, wystawy, koncerty

Jubileusz, uhonorowany przez Sejm RP przywoływaną już uchwałą ustanawiającą 2025 r. Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski w Gnieźnie, obfitował w liczne i różnorodne formy upamiętnienia. Część przywoływanych dalej przedsięwzięć (np. Kongres Mediewistów Polskich) ma charakter cykliczny, odbywały się one więc niezależnie od patronatu. Włączamy je do przeglądu nie jako „skutek” uchwały, lecz jako wydarzenia współwystępujące, które w 2025 r. przyjęły rocznicowy charakter. Rozróżniamy zatem inicjatywy *stricte* rocznicowe, czyli zrodzone z jubileuszu, oraz inicjatywy planowane wcześniej, lecz przeformatowane lub opatrzone rocznicową narracją. To uporządkowanie zapobiega nadmiernej atrybucji „sprawstwa” uchwał przy jednoczesnym ujęciu realnej synergii kalendarza rocznicowego z cyklicznymi wydarzeniami.

Wśród uroczystości o charakterze państwowym należy wymienić przede wszystkim uroczyste Zgromadzenie Posłów i Senatorów, które odbyło się 25 kwietnia w Gnieźnie. Poza parlamentarzystami uczestniczyli w nim prezydent Andrzej Duda, marszałek sejmu Szymon Hołownia, marszałek senatu Małgorzata Kidawa-Błońska, premier Donald Tusk, członkowie Rady Ministrów, byli premierzy, korpus dyplomatyczny, przedstawiciele najważniejszych instytucji państwowych i Kościołów, a także deputowani do Parlamentu Europejskiego. Podczas Zgromadzenia Szymon Hołownia powiedział m.in.:

Gaude Mater Polonia. Ciesz się Matko, Polsko. Ten hymn pochodzi z okresu 200 lat późniejszego niż koronacja Bolesława Chrobrego i Mieszka II, ale mógłby być mottem dzisiejszego spotkania. Jaki

miałby być nasz wspólny, główny powód do radości? Taki, że jesteśmy synami i córkami Polski wolnej, dumnej i mądrej – mądrością ponad 40 pokoleń, które żyły, ginęły, pracowały, walczyły, tworzyły i budowały z myślą o swoim kraju, ale też i pokoleniach, które ten kraj zamieszkiwać będą po nich⁸.

Zwieńczeniem Zgromadzenia było odśpiewanie *Bogurodzicy* przez Reprezentacyjny Zespół Artystyczny Wojska Polskiego oraz złożenie przez marszałka Szymona Hołownię kwiatów pod Pomnikiem Bolesława Chrobrego w Gnieźnie. Uroczystemu posiedzeniu obu izb towarzyszyło otwarcie wystawy „Bezsenne głowy, co dźwigają korony – księżęta, królowie, wodzowie, bohaterzy. 1000 lat polskiej państwowości w dokumentach Archiwów Państwowych”, która w ciągu roku pojawi się w siedzibach Archiwów Państwowych w całej Polsce⁹.

Bardzo uroczyste, choć już nie tak oficjalny charakter miały ogólnopolskie obchody Tysiąclecia Korony Polskiej, odbywające się 27 kwietnia 2025 r. w Warszawie pod honorowym patronatem premiera Donalda Tuska. Tego dnia zainteresowani mogli wziąć udział w Pikniku Tysiąclecia, podczas którego w trzech strefach tematycznych – Średniowiecze, Nowoczesność, Przyszłość – organizatorzy przygotowali liczne atrakcje, w tym m.in. rekonstrukcje historyczne, pokazy walk, działalności bractw, dawnych tańców i kuchni, ale także prezentację nowoczesnego sprzętu wojskowego, instalacje interaktywne, hologramy czy też ściankę AI, czyli 30-metrową immersyjną instalację fotograficzną ukazującą rozświetlenie wizerunków 44 władców Polski wzdłuż lewego brzegu Wisły¹⁰. Wieczor-

---

⁸ Uroczyste Zgromadzenie Posłów i Senatorów z okazji 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego, <https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=2968253491EBF081C1258C77003495AC> (dostęp: 8.07.2025).

⁹ Wystawa „Bezsenne głowy, co dźwigają korony...”, <https://archiwa.gov.pl/wystawa-bezsenne-glowy-co-dzwigaja-korony/> (dostęp: 8.07.2025).

¹⁰ O wydarzeniu, <https://tysiacleciekorony.pl/o-wydarzeniu/>; Tysiąclecie Korony Polskiej. Wyjątkowe obchody już 27 kwietnia w Warszawie, <https://www.gov.pl/web/premier/tysiaclecie-korony-polskiej-wyjatkowe-obchody-juz-27-kwietnia-w-warszawie> (dostęp: 8.07.2025).

ną część uroczystości stanowił zorganizowany przez TVP na błoniach PGE Narodowego koncert, o którym na stronie www.tysiacleciekorony.pl czytamy m.in.:

na jednej scenie wystąpią największe gwiazdy polskiej muzyki – reprezentujące różne style i pokolenia. Wśród artystów znajdują się m.in.: Kayah, Doda, zespół Organek, Oskar Cymś, Król, Bovska, Smolasty, Vix.N, Margaret, Lanberry, bryśka, Mery Spolsky, Stanisław Soyka i wielu innych. Artyści podczas koncertu wykonają swoje największe przeboje w wyjątkowych aranżacjach z towarzyszeniem orkiestry pod batutą Michała Grotta¹¹.

Uroczystości zamknął pokaz 1000 dronów, które stworzyły 10-minutowe widowisko multimedialne poświęcone historii Polski.

Przypomnijmy, że omawiane uroczystości przebiegały w apogeum kampanii prezydenckiej w Polsce, wobec czego nie powinno dziwić, że na krótko przed obchodami Tysiąclecia Korony Polskiej, 12 kwietnia 2025 r., w Warszawie zorganizowany został pod patronatem prezydenta Andrzeja Dudy „konkurencyjny” Marsz z Okazji 1000-lecia Królestwa Polskiego i 500-lecia Hołdu Pruskiego. Jego pomysłodawcami byli prof. Andrzej Nowak oraz prawnicy politycy Marek Jurek i Patryk Jaki. Na stronie www.1000latpolski.pl znalazło się także m.in. wyjaśnienie celu tej inicjatywy:

W tym roku nasze państwo, my wszyscy przyznający się do Polski, obchodzimy wyjątkowe rocznice: 1000-lecia Królestwa Polskiego oraz 500 lat od Hołdu Pruskiego. Pomimo pedagogiki wstydu w 3RP wspieranej przez niestety cały czas obecne w Polsce zewnętrzne wpływy – fakty są nieubłagane. Niewiele państw na świecie może się pochwalić tak długą i wspaniałą historią¹².

---

¹¹ *Koncert „Tysiąclecie Korony Polskiej”*, <https://tysiacleciekorony.pl/koncert/> (dostęp: 8.07.2025).

¹² *O inicjatywie*, <https://1000latpolski.pl/inicjatywa/> (dostęp: 8.07.2025).

Jednym z elementów towarzyszących Marszowi była również udana próba pobicia rekordu w liczbie par tańczących poloneza, których odnotowano 1165¹³.

Również w wielu instytucjach kultury milenium pierwszych koronacji zyskało szczególną oprawę. Wśród licznych przykładów należy wspomnieć m.in. o wystawie „1025. Narodziny Królestwa”, prezentowanej w Muzeum Historii Polski w Warszawie¹⁴ od 11 listopada 2024 do 29 czerwca 2025 r. Na tej imponującej ekspozycji zwiedzający mogli zobaczyć ponad 500 wczesnośredniowiecznych artefaktów obejmujących obiekty archeologiczne związane z życiem codziennym, medycyną oraz wierzeniami przedchrześcijańskimi, w tym cenne zabytki sztuki złotniczej. Wśród najcenniejszych eksponatów można wymienić m.in. denar Princes Poloniae (1005–1015) – jedno z najstarszych świadectw użycia słowa „Polska”, emalie limuzyjskie – pasyjka z krucyfiksu oraz łódka na kadzidło, inkrustowany grot skandynawski, kościaną okładzinę relikwiarza z Ostrowa Lednickiego, a także najstarszy fragment instrumentu smyczkowego znaleziony w Polsce. Wystawa składała się z sześciu kolejnych modułów¹⁵, wzbogaconych licznymi dotykowymi i zapachowymi (*sic!*) stanowiskami interaktywnymi, multimediami, infografikami oraz stanowiskami z nagraniami dźwiękowymi. Kuratorami wystawy z ramienia MHP byli: Agnieszka Leszkowicz, dr Tomasz Borowski i dr Andrzej Kowalczyk¹⁶.

Pierwsza historyczna stolica Polski stworzyła na potrzeby omawianych obchodów specjalną stronę internetową, stanowiącą swoisty bede-

---

¹³ *Najwięcej osób tańczących poloneza – Rekord Polski*, <https://biurorekordow.pl/rekord-polski-w-tanczeniu-poloneza/> (dostęp: 8.07.2025).

¹⁴ Współorganizatorami wystawy były Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej oraz Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

¹⁵ I. Królestwo, II. Gniezno – serce Królestwa, III. Trzej królowie, IV. Król i krzyż, V. Królestwo bez króla, VI. Wspólnota Królestw, wspólnota wyobraźni.

¹⁶ *1025. Narodziny Królestwa*, <https://muzhp.pl/wystawy/1025-narodziny-krolestwa%C2%A0;1000-lecieKoronacjiBoleslawachrobregoi500-lecieHolduPruskiego>, <https://www.gov.pl/web/kultura/1000-lecie-koronacji-boleslawachrobrego-i-500-lecie-holdu-pruskiego> (dostęp: 8.07.2025).

ker poświęcony miastu i jego atrakcjom, bazie hotelowej itd., ale także licznym zaplanowanym przez cały jubileuszowy rok imprezom, wystawom, koncertom i uroczystościom¹⁷. Co zatem wydarzyło się w Gnieźnie (i nie tylko) w 2025 r.? Na stronie możemy znaleźć informacje dotyczące m.in. imprez o charakterze sportowym: o Gnieźnieńskiej Triadzie Koronacyjnej, obejmującej 22. Bieg Europejski, Bieg Lechitów oraz Gnieźnieński Bieg Niepodległości, ale także o Turnieju Żużlowym o Koronę Bolesława Chrobrego, Królewskich Zawodach Hobby Horse Jump & Drive, biegu na orientację Piast Challenge czy też o turnieju tańca Królewskie Fanaberie. Wymieniane są także liczne koncerty, m.in. inauguracyjny rok jubileuszowy koncert noworoczny Witaj Królu, koncert muzyki elektronicznej Piastowski Świt, Koncert Otwarcia – Eska Music Tour Gniezno w ramach Królewskiego Festiwalu Artystycznego, koncerty organowe w katedrze gnieźnieńskiej oraz koncerty w ramach Festiwalu iVenti.

Z okazji jubileuszu zorganizowano wiele konkursów czytelniczych, skierowanych głównie do najmłodszych odbiorców w ramach cyklu Królewskie Gniezno Czyta, oraz zorganizowane przez Miejski Ośrodek Kultury Ferie z Wojami i Ferie z Bolkiem, a także liczne warsztaty dla szkół i rodzin (m.in. nt. „Jak w Gnieźnie pierwszego króla koronowano?”, „Jak powstała Polska?”). Odbyły się też wydarzenia o charakterze naukowym i popularnonaukowym, w tym VIII Kongres Mediewistów Polskich, zorganizowany we wrześniu 2025 r. pod hasłem „Władza – korona – terytorium” i obejmujący aż 30 sekcji tematycznych, 6 paneli dyskusyjnych oraz 9 sekcji posterowych¹⁸. Z perspektywy *public history* konferencje naukowe ujmujemy jako formę graniczną, której podstawową funkcją jest wymiana akademicka, ale tam, gdzie występują moduły popularyzatorskie, jak choćby wykłady otwarte, wystawy towarzyszące czy działania edukacyjne, wkraczają one w naszej ocenie jednoznacznie w sferę publiczną. W niniejszym przeglądzie kwalifikujemy je właśnie w tym szerszym wymiarze.

---

¹⁷ *Gniezno 2025. 1000. rocznica koronacji pierwszych królów Polski*, <https://gniezno2025.pl/> (dostęp: 8.07.2025).

¹⁸ *VIII Kongres Mediewistów Polskich „Władza – korona – terytorium”*, <https://mediewisci.org/gniezno> (dostęp: 8.07.2025).

Jubileusz uświetnił również cykl wykładów poświęconych władcom koronowanym w katedrze gnieźnieńskiej oraz wystawa „CHROBRY. Życie i twórczość” prezentowana od 13 kwietnia 2025 do 4 stycznia 2026 r. w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Kuratorem wystawy, mogącej zainteresować nie tylko ze względu na rocznicową tematykę, ale także nietypową formę, był Jakub Szostak. Jak bowiem możemy przeczytać na stronie muzeum:

całość, wzbogacona o interesujące eksponaty przybliżające realia 1025 roku, utrzymana jest w unikalnej konwencji historycznego komiksu, który z okazji milenium wydaje nasze Muzeum, a podczas zwiedzania można wziąć udział w grze planszowej i stać się uczestnikiem historycznej rozgrywki¹⁹.

Wymienione elementy to tylko część szerokiej gamy przedsięwzięć organizowanych przez miasto i liczne instytucje w ramach upamiętnienia milenium pierwszych koronacji. Ponieważ nie sposób omówić wszystkich reklamowanych na stronie www.gniezno2025.pl wydarzeń, na zakończenie wspomnijmy jeszcze o dwóch dość ciekawych propozycjach. Pierwszą był lipcowy Festiwal Kultury Słowiańskiej, zorganizowany pod hasłem „Koronacja Królewska”, podczas którego odbyły się m.in. turnieje łucznicze, pokazy konne, bitwy i treningi wojów oraz widowisko „Narodziny potęgi”. W sierpniu z kolei zainteresowani mogli uczestniczyć w spektakularnym widowisku plenerowym „Milenium koronacji Bolesława Chrobrego”, w którym udział wzięło ponad 200 statystów.

Gniezno nie było jedynym miastem, w którym upamiętniono tę szczególną rocznicę. Wiele innych ośrodków i instytucji przygotowało wystawy, konferencje i wydarzenia plenerowe. Na przykład w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu 27 marca 2025 r. odbyła się konferencja naukowa „Polska w czasach pierwszych królów”. Podczas obrad, którym towarzyszyło otwarcie wystawy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy pt. „Okruchy świętości. Relikwie Drzewa Krzyża Świętego –

---

¹⁹ *Chrobry 2025*, <https://muzeumgniezno.pl/wystawa,65,wyszukiwanie.html> (dostęp: 8.07.2025).

staurówka z Ostrowa Lednickiego”²⁰, zgromadzeni mieli okazję wysłuchać wystąpień uznanych mediewistów: dr. hab. Dariusza Sikorskiego, prof. UAM („Dwie koronacje Bolesława Chrobrego w 1000 i 1025 r.”), prof. Zbyszka Górczaka („Kto inny pracował na wojnę, a kto inny zgarbiał łupy – organizacja gospodarcza państwa Bolesława Chrobrego”), dr. hab. Adama Krawca, prof. UAM („Bolesław Chrobry i jego państwo na tle innych państw słowiańskich”) oraz prof. Krzysztofa Kaczmarka („Kościół w Polsce w monarchii pierwszych Piastów”)²¹.

Lednickie muzeum wpisało się także w imponującą listę innych działań służących upowszechnieniu wiedzy i upamiętnieniu 1000-lecia pierwszych koronacji. Postać pierwszego polskiego monarchy stała się inspiracją do zainicjowania cyklicznych, interdyscyplinarnych konferencji naukowych Sympozja Lednickie, organizowanych we współpracy z Wydziałem Archeologii UAM w Poznaniu. Ich pierwsza edycja odbyła się 5–6 czerwca 2025 r. i nosiła tytuł „Królestwo Bolesława Chrobrego. Rex, societas, civitates”. Podczas konferencji, przeprowadzonej w ramach trzech sesji tematycznych, wystąpiło ośmiu prelegentów reprezentujących różne ośrodki akademickie w Polsce, a całości towarzyszyła sesja posterowa, prezentująca wybrane projekty badawcze, archeologiczne i konserwatorskie²².

W kilka dni później, 10 czerwca, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy było również współorganizatorem (wraz z Narodowym Instytutem Dziedzictwa) ogólnopolskiej inauguracji Europejskich Dni Archeologii 2025, przebiegających w tym roku pod hasłem „Dziedzictwo archeolo-

---

²⁰ *Okruchy świętości. Relikwie Drzewa Krzyża Świętego – staurówka z Ostrowa Lednickiego*, <https://lednicamuzeum.pl/strona,okruchy-swietosci-relikwie-drzewa-krzyza-swietego-staurówka-z-ostrowa.html> (dostęp: 9.07.2025).

²¹ *Polska w czasach pierwszych królów*, <https://poznan.uw.gov.pl/wydarzenia-biezace/polska-w-czasach-pierwszych-królów> (dostęp: 9.07.2025). Warto podkreślić, że na stronie Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu udostępnione zostały materiały pokonferencyjne.

²² *5–6 czerwca. Sympozja lednickie – konferencja naukowa*, <https://lednicamuzeum.pl/wiadomosc,5-6-czerwca-sympozja-lednickie.html> (dostęp: 9.07.2025).

giczne w 1000-lecie koronacji pierwszych królów Polski”. O znaczeniu tego wydarzenia mogą świadczyć słowa umieszczone w zaproszeniu:

Inauguracja EDA 2025 odbędzie się w miejscu o wyjątkowej randze dla polskiej historii i archeologii. W tym roku obchodzimy jubileusz 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego i Mieszka II, więc rozpoczęcie EDA na jednym z najważniejszych stanowisk związanych z monarchią wczesnopiastowską stanowi doskonałą okazję do przypomnienia o tym fakcie szerszej publiczności²³.

Omówione dotychczas przedsięwzięcia, konferencje, wystawy i inne działania artystyczne i edukacyjne, upamiętniające milenium pierwszych koronacji królewskich w Polsce i integrujące je z przestrzenią publiczną, stanowią jedynie część inicjatyw podejmowanych przez instytucje kultury, ośrodki akademickie, a także władze państwowe i samorządowe. Można przy tym zauważyć, że relacje „politycy vs. historycy” nie są grą o sumie zerowej. W analizowanych materiałach występuje zarówno zastępowanie głosu akademickiego przez głos polityczny, jak i uzupełnianie, gdy instytucje naukowe współtworzą oprawę rocznicy np. poprzez wystawy.

W dalszej części opracowania zaprezentowane zostaną kolejne, nieco inne formy upamiętniania tej rocznicy, wpisujące się w szeroko rozumiany nurt *public history*.

Monety i banknoty

W kwietniu 2025 r. do obchodów milenium koronacji królewskich dołączył Narodowy Bank Polski i wprowadził do obiegu trzy monety okolicznościowe. Jedną z nich jest emisja w formie klipy²⁴ o nominale 500 zł,

---

²³ 10 czerwca – zapraszamy na inaugurację Europejskich Dni Archeologii 2025, <https://lednicamuzeum.pl/wiadomosc,zapraszamy-na-inauguracje-europejskich-dni-archeologii-2025.html>; Relacja z inauguracji Europejskich Dni Archeologii 2025, <https://nid.pl/2025/06/10/relacja-z-inauguracji-eda-2025/> (dostęp: 9.07.2025).

²⁴ Klipa – moneta nieokrągła: trójkątna, kwadratowa itd.

wykonana ze złota najwyższej próby (999,9). Moneta ta, o wymiarach 40 × 40 mm i masie 62,2 g, została wybita stemplem lustrzanym i wzbogacona o dekoracyjny element w postaci wklejki z bursztynu. Rewers monety przedstawia wizerunek Bolesława Chrobrego zaczerpnięty z XVIII-wiecznego medalu autorstwa Jana Filipa Holzhaeussera. Poniżej umieszczono odwzorowanie awersu denara Princes Polonie, na który nałożono bursztynowy detal dekoracyjny. Awers monety, obok obligatoryjnych elementów takich jak napis „Rzeczpospolita Polska”, rok emisji, nominał oraz godło państwowe, zawiera również stylizowany motyw grotu włóczni św. Maurycego oraz rewers wspomnianego denara Princes Polonie.

Kolejną emisję okolicznościową, o nominale 100 zł, cechuje unikatowa forma – po raz pierwszy w historii Narodowego Banku Polskiego moneta przyjęła kształt prostopadłościanu. Została wykonana ze srebra o próbie 999, ma wymiary 29 × 29 × 35,5 mm oraz masę 311 g. Wybito ją przy zastosowaniu stempli lustrzanego i zwykłego oraz techniki matowania laserowego, która uwydatnia relief poprzez wyblyszczanie. Rewers prezentuje nominał oraz napis „TYSIĄCLECIE KORONACJI BOLESŁAWA CHROBREGO”. Awers zawiera standardowe elementy, takie jak napis „Rzeczpospolita Polska”, rok emisji i godło państwowe. Na trzech bokach prostopadłościanu zaprezentowano stylizowane sceny zaczerpnięte z wybranych kwater Drzwi Gnieźnieńskich: wykupienie zwłok św. Wojciecha z rąk Prusów, przeniesienie ciała oraz złożenie szczątków świętego w grobie w Gnieźnie. Główny bok zdobi wspomniany wizerunek Bolesława Chrobrego według XVIII-wiecznego medalu autorstwa Jana Filipa Holzhaeussera. Autorką projektów obu prezentowanych monet jest Urszula Walerzak, a ich nakład wynosi – co znamienne – do 1025 sztuk.

Trzecia z emisji to moneta srebrna o nominale 10 zł, wybita ze stopu o próbie 999. Jej średnica wynosi 32 mm, masa 14,14 g, a maksymalny nakład określono na 10 000 egzemplarzy. Wykonana została stemplem lustrzanym z zastosowaniem techniki selektywnego złocenia. Rewers zdobi wizerunek Bolesława Chrobrego, opracowany na podstawie *Pocztu królów i książąt polskich* autorstwa Jana Matejki. Na awersie umieszczono fragment sceny z Drzwi Gnieźnieńskich ukazujący moment wykupienia

ciała św. Wojciecha z rąk Prusów. Autorką projektu tej monety jest Dominika Karpińska-Kopiec²⁵.

W listopadzie 2025 r. Narodowy Bank Polski wyemitował banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł, upamiętniający Tysiąclecie Koronacji Bolesława Chrobrego. Banknot ma wymiary 150 × 77 mm i został wydrukowany w nakładzie do 70 000 egzemplarzy²⁶.

Znaczki pocztowe

Do upamiętnienia milenium pierwszych koronacji królewskich przyłączyła się również Poczta Polska, emitując okolicznościowy znaczek pocztowy. Mimo że tradycyjna epistolografia stopniowo zanika na rzecz dominującej komunikacji elektronicznej, a znaczki i karty pocztowe nie odgrywają już tak istotnej roli, jak jeszcze kilkanaście czy kilkadziesiąt lat temu, pozostają one nadal obecne w przestrzeni publicznej. Tym samym stanowią narzędzie wykorzystywane w popularyzacji wiedzy o wydarzeniach historycznych oraz wybitnych postaciach z przeszłości.

Znaczek pocztowy o nominale 10 zł, wprowadzony do obiegu 18 kwietnia 2025 r., przedstawia fragment obrazu Jana Matejki *Koronacja pierwszego Króla Polski R.P. 1001* z 1889 r. Został wydrukowany techniką offsetową na papierze fluorescencyjnym, w formacie 79 × 51 mm, w nakładzie 90 000 egzemplarzy, z czego 5000 stanowią wersje nieperforowane. Wraz ze znaczkiem wydana została koperta FDC²⁷, na której umieszczono gra-

---

²⁵ *Tysiąclecie koronacji Bolesława Chrobrego*, <https://nbp.pl/tysiaclecie-koronacji-boleslawa-chrobrego/>; https://nbp.pl/wp-content/uploads/2025/04/Tysiaclecie_koronacji_Boleslawa_Chrobrego_PL.pdf (dostęp: 10.07.2025).

²⁶ *20 zł Tysiąclecie koronacji Bolesława Chrobrego – 2025 – Banknot kolekcjonerski*, <https://swiat-monet.pl/pl/banknoty-kolekcjonerskie-/2063-20-zl-tysiaclecie-koronacji-boleslawa-chrobrego-2025-banknot-kolekcjonerski.html> (dostęp: 10.07.2025).

²⁷ FDC (First Day Cover) – koperta pierwszego dnia obiegu, czyli oficjalna koperta z przyklejonym znaczkiem i specjalnym datownikiem, upamiętniająca dzień wprowadzenia znaczka do obiegu. Zwykle zawiera grafikę lub nadruk związany z tematyką znaczka.

fikę przedstawiającą koronę Chrobrego. Autorem projektu był Bożydar Grozdew²⁸.

Murale

Murale stanowią stosunkowo nową formę upamiętniania postaci oraz wydarzeń historycznych, charakteryzującą się dużym potencjałem oddziaływania na szerokie grono odbiorców. Ze względu na swoją specyfikę, przede wszystkim uliczny charakter i ograniczoną przestrzeń przekazu, nie pozwalają jednak na zawarcie rozbudowanych treści merytorycznych. Skupiają się więc głównie na warstwie symbolicznej, pełniąc funkcję wizualnego nośnika określonych treści kulturowych.

Prawdopodobnie jedyny w Polsce mural upamiętniający jubileusz 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego powstał w Poznaniu. Zlokalizowany jest na szczytowej ścianie wieżowca nr 18 na osiedlu noszącym imię monarchy. Przedstawia popiersie Chrobrego, inspirowane jego wizerunkiem z banknotu o nominale 20 zł, oraz wyobrażenie denara wybitego za jego panowania. Nad całością umieszczono hasło „Tutaj się wszystko zaczęło. Poznań 1025–2025”. Hasło to stało się źródłem kontrowersji, ponieważ wywołało sprzeciw części społeczności i władz Gniezna, wskazujących na niezgodność z ustaleniami historycznymi dotyczącymi miejsca koronacji Bolesława Chrobrego²⁹.

Spór o hasło „Tutaj się wszystko zaczęło” odsłania różne porządki pamięci, w tym lokalnej dumy, historii akademickiej i komunikacji symbolicznej. Dodatkowo w dyskursie naukowym i popularyzatorskim funkcjonują różne ujęcia liczby i chronologii koronacji Bolesława Chrobrego, w tym wątki „dwóch koronacji” w obiegu historiograficznym, co przenika do przekazów popularnych. W naszym opracowaniu nie rozstrzygamy

---

²⁸ 1000. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego, <https://www.kzp.pl/index.php?artykul=nws-n94-n9482> (dostęp: 10.07.2025).

²⁹ Historyczny spór mieszkańców Gniezna i Poznania o koronację Chrobrego, <https://dzieje.pl/wiadomosci/historyczny-spor-mieszkanow-gniezna-i-poznania-o-koronacje-chrobrego> (dostęp: 10.07.2025).

kwestii krytyczno-źródłowych, odnotowujemy jednak, że wielość narracji naukowych może modyfikować brzmienie komunikatów w przestrzeni publicznej oraz generować lokalne kontrowersje. To obszar wymagający odrębnej analizy źródłowej i porównawczej.

Odzież i biżuteria patriotyczna

Jubileusz 1000-lecia pierwszych koronacji królewskich w Polsce został również wykorzystany przez producentów odzieży patriotycznej, którzy wprowadzili na rynek różnorodne warianty tematycznych produktów. W ofercie wielu sklepów internetowych pojawiły się koszulki z grafikami nawiązującymi do tej rocznicy. Wśród najczęściej stosowanych motywów znajdują się: zestawienie dat „1025–2025”, portret Bolesława Chrobrego inspirowany obrazem Jana Matejki, wizerunek korony królewskiej, symbole narodowe oraz kontur współczesnej mapy Polski³⁰.

Swoistą nowość w obszarze kultury materialnej stanowi kolekcja biżuterii patriotycznej zatytułowana „Korona Tysiąclecia”. W jej skład wchodzi seria brązowych zawieszek-medalionów przedstawiających wybranych polskich władców oraz dynastie panujące na ziemiach polskich. Uzupełnieniem kolekcji są m.in. brązowy sygnet, bransoleta oraz zawieszka w formie miecza, wykonana z brązu i srebra, poświęcona bitwie pod Grunwaldem³¹.

Innym nieszablonowym przykładem może być specjalna okleina lokomotywy PKP Intercity, kursującej w okolicznościowym wydaniu przez

---

³⁰ Zob. m.in. <https://teelove.erli.pl/produkt/koszulka-patriotyczna-1000lecie-koronacji-boleslawa-chrobrego-khaki-m,256084045>; <https://www.empik.com/koszulka-patriotyczna-1000lecie-koronacji-boleslawa-chrobrego-bezowa-m,p1615401550,moda-p>; <https://rocketprints.pl/produkt/koszulka-meska-patriotyczna-real-patriot-1000-lecie-koronacji-polski/>; <https://www.morowo.com.pl/pl/p/Koszulka-xPatriot-1000-Lat-Koronacji-Meska/63589?srsId=AfmBOoolr-7MAIrNx3USaPMPduj-QSmSY6WCwqkVqdku07dxTTrO32WG> (dostęp: 10.07.2025).

³¹ *Korona Tysiąclecia. Kolekcja jubileuszowa 1025–2025*, <https://sklep.enigmaonline.pl/korona-1000-lecia/> (dostęp: 10.07.2025).

cztery tygodnie (począwszy od 18 kwietnia 2025 r.) z pociągiem IC „Zielonogórzanin” na trasie Zielona Góra–Warszawa³².

Zakończenie

Analiza sposobów upamiętnienia 1000-lecia pierwszych koronacji we współczesnej przestrzeni publicznej wskazuje, że obchody milenium koronacji zyskały silne wsparcie instytucji państwowych, czego wyrazem były m.in. emisje monet i banknotów kolekcjonerskich przez Narodowy Bank Polski, kampanie medialne, inicjatywy edukacyjne oraz wyraźna obecność tej rocznicy w przekazach politycznych i medialnych. Tysiąclecie koronacji zostało wykorzystane jako narzędzie kształtowania polityki historycznej i wzmacniania symbolicznej ciągłości państwowości polskiej.

Obchody jubileuszu milenium koronacji Bolesława Chrobrego i Mieszka II w 2025 r. ukazały, jak istotną rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej odgrywa pamięć historyczna obecna w przestrzeni publicznej. Przypomniane w artykule wydarzenia, inicjatywy i działania zarówno oficjalne, jak i oddolne dowodzą, że znaczenie rocznic nie ogranicza się do symbolicznych gestów. Ustanowienie przez Sejm RP Roku Milenium Koronacji Dwoch Pierwszych Królów Polski nie tylko oddaje hołd przełomowemu momentowi w historii polskiej państwowości, ale również uruchamia wiele działań o charakterze edukacyjnym, kulturowym i obywatelskim, które budują wspólnotową narrację o przeszłości.

Współczesna praktyka upamiętniania w duchu *public history* jednoznacznie wskazuje na relacje między historią akademicką, instytucjonalną polityką pamięci a oddziaływaniem na masowego odbiorcę. Przedstawione w artykule formy upamiętnienia – od monet i znaczków pocztowych, przez murale, widowiska i wystawy, aż po wydarzenia rekonstrukcyjne i działania edukacyjne – potwierdzają, że przeszłość może być komuniko-

---

³² *Bezpłatny powrót z obchodów „Tysiąclecie korony polskiej” pociągami PKP Intercity*, <https://www.intercity.pl/pl/site/o-nas/dzial-prasowy/aktualnosci/bezpłatny-powrot-z-obchodow-%E2%80%9Etysiaclecie-korony-polskiej%E2%80%9D-pociagami-ppk-intercity.html> (dostęp: 10.07.2025).

wana za pomocą nowoczesnych i różnorodnych środków. Należy również pamiętać o roli instytucji parlamentarnych Sejmu i Senatu RP w tworzeniu kalendarza pamięci poprzez przyjmowanie uchwał dotyczących patro-nów roku. Praktyka ta, choć mająca stosunkowo krótką tradycję, zyskała trwale miejsce w polskim pejzażu kulturowo-politycznym i stanowi instrument łączenia tradycji z aktualną agendą publiczną.

Zgromadzone przykłady ujawniają trzy równoległe rejestry narracyj-ne. Pierwszy – państwowo-polityczny, który znamionuje wysoki rejestr patosu oraz podkreśla ciągłość państwowości. Drugi – akademicki, odznaczający się niejednoznacznością i sporami interpretacyjnymi. Trzeci – komercyjny, który wyróżnia estetyzacja i uproszczenie symboliki. W 2025 r. rejestry te wchodziły ze sobą w relacje współpracy i konkurencji. Przykładowo część wydarzeń o charakterze masowym organizowano w kulminacji kampanii prezydenckiej, co sprzyjało polaryzacji przekazów i kontrochodom. Nie dowodzi to „braku wspólnotowości”, ale pokazuje, że forma może być podobna (marsz, parada, widowisko), podczas gdy treści i intencje – odmienne.

Opisane zjawiska i inicjatywy pokazują, że choć mijające stulecia oddzielają nas od czasów Bolesława Chrobrego i Mieszka II Lamberta, to ich koronacja, jako symboliczny akt włączenia Polski w krąg europejskich monarchii, nie przestaje inspirować i kształtować wspólnotowej wyobraźni. W świetle zgromadzonego materiału nie przesadzamy, że podniesiony „wątek europejski” dominował w upamiętnieniach pierwszych koronacji. Był on jednak silnie obecny w przekazach organów państwa i części instytucji. Nasza analiza wskazuje równocześnie, że oś nar-racyjna „ciągłość państwowości – europejskość – duma” współlistnieje z narracjami lokalnymi (np. spór o miejsce koronacji) oraz komercyjnymi (odzież, biżuteria, branding kolejowy), które przetwarzają symbole na potrzeby rynku i designu.

Pozostaje otwarte pytanie o trwałość form upamiętnienia oraz o to, czy i w jaki sposób młode pokolenie zdoła włączyć je w swój osobisty ho-rizont historyczny. Warto zatem postulować dalsze badania nad analizą treści oraz tego, kto i z jaką intencją zabierał głos, nad społecznym od-

działaniem takich obchodów oraz nad skutecznością wybranych narzędzi popularyzacji historii. Niewykluczone, że w dobie dynamicznych zmian kulturowych i technologicznych historia, aby rzeczywiście pełniła funkcję integrującą, będzie wymagać jeszcze śmielszych form obecności w przestrzeni publicznej.